

..... [p1]

[Mynheer en eerweerde] vriend

De Vries en de andere Heeren die gy aan haalt¹ aanveerden dan (en zy moeten wel) dat het Moesogothisch van den codex argenteus rustende tot Upsala in praeterito, enkelvoud en meervoud ai hadden, welk ai tot hardlange èè in 't enkelvoud en tot zachtlange éé in 't meervoud by de nederlanders zou verlopen zyn. Zeggen ze.

Ten Kate I blz. 552 aanmerking (1) zegt: by 't imperf. indicat. in singularis voornamelyk by de 1 en 3 pers. quam oulings de harde lange ee of ei.

Dus in Ten Kate's tyd 1723 was dat ai = èè ook in singularis al verloren in Holland. De Westvlamingen, al die ik ooit gehoord hebbe, hebben dan nog de zuiverheid van het oud gothisch ai = èè of ei behouden, zoo in singul. als in plur. wy schrèèven zy schrèèven. te Brugge zelf is by plaatsen het ai terug gekomen byv. ze blaiven thuus. het schryven van wy schrèèven in plur.

..... [p2]

is wel de eenigste middel, by gemis van accenten, om die oudheid te affirmeeren. Hoe kunnen wy dat opgeven? eene oudheid die van zuiverheid en oorspronklykh. getuigt? Mr Goemaere, myn confrater, en zyn zuster, beide van Meulebeke spreken wy schrèèven geheel klaar; Prevost onderpast. alhier, geboortig uit fransch Vlanderen ook; Staes van Harlebeke ook; Tollenaere van Veurnambacht dito; Verstraete Lendelede en Ryckeboer Poperinghe dito dito. Daar is al 't gene ik wete van de minor. ergo - ...?

De groote letterhelden en erkennen niet geerne dat er wat ouds of goeds in 't [*west-vlaamsch*] steekt, dat kan men wel verstaan. Dat zy niets en aanveerden dat en eischen wy ook niet; wy en vragen niet, dat zy onze tale of bijzonderheid van tale als algemeen aanveerden, verre van daar, dat ware tevens particularist en generalist willen zyn, volgens de

..... [p3]

.....

1 Verwijzing naar Adolf Duclos' [brief van 28/06/1874](#) die de reactie van J. Nolet de Brauwere van Steeland beschrijft. Daarin is sprake van De Vries, VHelten, en Alb. Thijm.

twee stekende beschuldigingen van Nolet.²

Het Hoogduitsch van Luthers bibelvertalinge en het Nederlandsch van den Statenbibel hebben eene en dezelfde strekking van gelykmaking en effenlegging van den weg, om er de protestantsche gedachten over heen te voeren.

Ik ondervinde dat Hoogduitsch, Nederlandsch, ja engelsch, alle drie protestantsche talen zyn. Het engelsch der Katholiken is de engelsche protestanten onaangenaam; zy heeten 't Katholyk engelsch en zy en dulden 't bykan niet. 't en is geen Engelsch, zeggen zy, en 't is waar 't is Katholyksch. 'k Heb hier een pruisensch Uhlan³ die my zegt dat alle duitsch dat geen (Luthersch) Hoogduitsch en is in 't leger op straffe verboden is.

Ik wist en heb u van over 6 weken geschreven⁴ dat Nolet geantwoord had. Frans de Potter schryft my: Ware 't niet beter niet

..... [p4].....

meer antwoorden. Verriest⁵ vindt De Bo's antwoorde niet platslaande genoeg en onverstaanbaar voor die de twee acten van beschuldiging niet gelezen en heeft.

In uw voorlaatsten brief⁶ schryft gy "voorhenen"; voorheen heb ik altyd aanzien als contractie van voorheden, ante hodie dus zou voorhenen geen of ten minsten nieuw vlaamsch zyn, recht gevende aan Nolet van te zeggen dat wy mistum compositum schryven en wantaal etc. 't leven van Vandale (1814)⁷ is in ons vlaamsch geschreven, vlaamsch, zoo men dan zei, na dien date zyn de Hollanders gekomen en hunne navolgers. Ik heb die tale (1837)⁸

.....

2 J. Nolet de Brauwere van Steeland stelde dat West-Vlaamse uitdrukkingen vanwege hun particularisme geen deel konden uitmaken van een Nederlandse eenheidstaal.

3 Ulaan, een lichtbewapende bereden soldaat.

4 Het is onduidelijk naar welke brief Guido Gezelle verwijst. Die zou midden mei geschreven moeten zijn na het antwoord van Nolet de Brauwere van Steeland). Mogelijk is die brief verloren gegaan.

5 Het is niet duidelijk om welke van de drie broers Verriest het gaat. We vermoeden Adolf Verriest omdat hij op dat ogenblik het meeste contact had met Guido Gezelle en betrokken was bij de Gilde van Sint-Luitgaarde.

6 [A. Duclos' brief aan G. Gezelle van 25/06/1874](#).

7 Het boek werd in 1804 gepubliceerd.

8 Guido Gezelle volgde van 1837 tot 1841 onderwijs in de privéschool van Joannes P. Brans.

leeren haten te Mr Brans', een geboren Hollander, die na 1830 hier over gebleven was 't is de oudste reactie waarvan ik my plichtig kenne, immers hoorende, zoo 'k dagelyks deed vader (Heule) en moeders (Winghene) vlaamsch, moest het verschil my tegensteken; inde...⁹

..... [p5]

Ik peize dat gy het mis hebt als gy speerslaken uitlegt:¹⁰ extentorium of zoo iets, laken om uit te spreiden over iets. Te Rysel droeg men de spaerslaken achter S. Pieters draagstoel, niet daarover. Hadde 't gespeersd of beginnen regenen ze hadden 't er zeker over gedregen. Dit is my komen versterken in een gedacht dat my te binnen viel by 't lezen van uw spaerslaken en dat my noopte spaerslaken regenlaken te verstaan. 't En heeft niet geregend zegt men hier, 't en heeft maar eens en anderwerf wat gespeersd. eene onvoorziene vlage. Voorzag men zeker regen men bleef thuis, voor alle zekerheid nam men ook by helder weder het spaerslaken mēē.

Te Deerlyk in de jongste statie van 't land staat er (officieel!) "Koopwaaren" over een deure geschilderd.

Ik hoore hier donderspille zeggen tegen paratonnerre. En de procureur du roi "heeft Opsomer gekuwd hé?".¹¹
Hoorde ik daar zoo

Lees Gazette Dixmude n° 180, 28 Juny 1847¹² 4e artikel¹³

..... [p6]

seffens: kuwen = mâcher, figuratè quid?¹⁴

.....

- 9 Latijns voegwoord dat een gevolgtrekking aangeeft, betekenis: vandaar..
- 10 A. Duclos, Taalquestie 't spaerslaken. In: Rond den Heerd: 9 (31 mei 1874), p.224. Het antwoord van Guido Gezelle werd opgenomen in het nummer van 2 augustus 1874, p.296.
- 11 Op 24 juli 1874 werd de gewezen priester Leo Opsomer veroordeeld tot vijf jaar gevangenis en 500 frank boete wegens diefstal. Tijdens de rechtszaak voor de correctionele rechtbank van Charleroi werd hij hard aangepakt door procureur M. le comte de Glymes. Zie: Journal de Bruges: 38 (27/06/1874), p.2.
- 12 Verschrijving voor 1874. De krant bestond nog niet in 1847.
- 13 Deze referentie heeft waarschijnlijk betrekking op de citaat in verband met begrip 'kuwen'.
- 14 'Figurate quid' is een Latijnse uitdrukking die betekent: 'Stel je daar iets bij voor.'

Leendoek¹⁵ voor perizonium staat my tegen lêendoek is ledendoek; moet het zelfs in uw gedacht geen lendendoek zyn? Lomborum velamen¹⁶

Beslotendheid¹⁷ waarom die d, besloten + heid = besloten-t-heid. een woord beslotend is schaarsch te vinden peize ik.

Musike en muzyktuig: s en z?

Men klaagt hier omdat er twee vervolgt¹⁸ in R. d. H. staat somtyds drie. Als ik aan de Redactie was zoo en verstond ik niet hoe men daarover klagen kon; nu wel.

Lyk of 't zyne - bladz. 254¹⁹ strophe 4 reke 2 is zeker kwalyk 't moet (lyk os, lyk as =) lyk als zyn; dat komt daardeur dat men even goed als hy komt en of hy komt quando venit en si veniat, door os hy komt in 't platte uitdrukt. Dat komt dikwyls in R. d. H. schoon dichtjes

..... [p7].....

dat van gedachten en alles nieuwe, ja ook al. De tale is hardvloeiend daar ze zou moeten allerliefelykst van de lippen gaan. 't schoonste vers en 't schoonste nieuwste beeld wel zeker is 't zoetvloeiende

En twee engels vlochten vlerken!²⁰ t koopt alles af, dat zelfs de faute lyk of 't zyne -

Wat schoone schoone prente!²¹ De vlaamsche Kunst in de catacomben. En Hoeveel zulke schatten behelst en verteert de vlaamsche moedergrond, het christelyke Kerkhof niet? Gedolven maar!

.....

15 Het begrip 'leendoek' werd door Adolf Duclos gebruikt in: Vondste op vondste. In: Rond den Heerd: 9 (28 juni 1874) p.250.

16 Vertaling (Latijn): bedekking van de lendenen of lendendoek.

17 Het begrip 'beslotendheid' werd door Adolf Duclos gebruikt in: Vondste op vondste. In: Rond den Heerd: 9 (28 juni 1874) p.250.

18 Teksten die als vervolghverhaal gepubliceerd werden en dus geen afgerond geheel vormden per nummer.

19 "'t Bond ze samen met een bieze, Lijk of 't zijne moeder dee" (zie: E.S., Legende: 't beeldeken uit den lindeboom. In: Rond den Heerd: 9 (28 juni 1874) 31, p.252-254.).

20 Ander citaat uit hetzelfde gedicht: E.S., Legende: 't beeldeken uit den lindeboom. In: Rond den Heerd: 9 (28 juni 1874) 31, p.252-254.

21 Lithografie van een middeleeuwse muurschildering uit een graf te Sint-Kruis. In: Rond den Heerd: 9 (28 juni 1874) 31, p.253.

Cacophonie! blz. 252 colomme 2 alinea 5 ... meer doen dan ons alsdan aan den.²² Hoe verbeterd en wete ik ook niet.

Bl. 256 n° 67 Vul-Nazir, zou dat Vanyseghem van Oostende zyn?²³

.....

22 "Wat kunnen wij nog meer doen dan ons alsdan aan den aanbiddelijken wille des Heeren te onderwerpen?" (Zie het artikel 'Helfried De Schelm' in: Rond den Heerd: 9 (28 juni 1874) 31, p.251-252.

23 Dit verwijst naar een artikel van H. Godschalck (Hendrik Van Doorne) waarin een Babylonische tekst op een steen getranscribeerd wordt. Guido Gezelle vermoedt dat de Babylonische persoonsnaam afgeleid is van een plaatsnaam, zoals ook gebeurde met de familienaam Vanyseghem. (H. Godschalck, Uit Engeland. In: Rond den Heerd: 9 (28 juni 1874), p.255-256.).

Briefbeschrijving

Verzender	[Gezelle, Guido]
Ontvanger	[Duclos, Adolf Juliaan]
Verzendingsdatum	[28/06/1874 t.p.q. - 02/07/1874 t.a.q.]
Verzendingsplaats	Kortrijk (Kortrijk)
Annotatie	T.p.q. en t.a.q. gereconstrueerd op basis van de correspondentie: t.p.q.: brief is antwoord op de brief van A. Duclos van 28/06/1874 (nr. 5014), t.a.q. voor de volgende brief van G. Gezelle op 02/07/1874 (nr.8654); plaats gereconstrueerd op basis van contextuele gegevens; adressaat gereconstrueerd op basis van toegevoegde notitie ; adressant gereconstrueerd op basis van het handschrift.
Annotatie	T.p.q. en t.a.q. gereconstrueerd op basis van de correspondentie: t.p.q.: brief is antwoord op de brief van A. Duclos van 28/06/1874 (nr. 5014), t.a.q. voor de volgende brief van G. Gezelle op 02/07/1874 (nr.8654); plaats gereconstrueerd op basis van contextuele gegevens; adressaat gereconstrueerd op basis van toegevoegde notitie ; adressant gereconstrueerd op basis van het handschrift.
Gepubliceerd in	Brieven van, aan en over Gezelle II, p.172-175 (142a)

Documentbeschrijving

Fysieke bijzonderheden

Drager	2 dubbele vellen, dubbel vel 1: 212 mm x 134 mm; dubbel vel 2: 212 mm x 134 mm papier, wit, rechthoekig geruit papiersoort: 7 zijden beschreven; zijden 3 en 5 horizontaal en verticaal beschreven, inkt
Staat	volledig
Toevoegingen	op zijde 1 links in de bovenrand: Aan Ad. Duclos. // Rond Oogst-September 1874. (inkt, beide hand P.A.) ; op z. 1 en 5 rechts in de bovenrand en op z. 5, 6 en 7 in de linkermarge: notities i.v.m. de datum en R.d.H. (zwart en rood potlood)

Bewaargegevens

Land	België
Plaats	Brugge
Bewaarplaats	Guido Gezellearchief
ID Gezellearchief	8659
Bibliotheekrecord	https://anet.be/desktop/gga/nl/opacgga/nr=tg:gga_6.16930

Inhoud

Incipit	De Vries en de en de andere Heeren die gy
Tekstsoort	brief
Talen	Nederlands; Latijn

Gevolgde codeerpraktijk

De tekst werd diplomatisch getranscribeerd, en aangevuld met een editoriale laag.

De oorspronkelijke tekst werd ongewijzigd getranscribeerd; alleen typografische regeleindes en afbrekingstekens, en niet-betekenisvolle witruimte werden genormaliseerd.

Auteursingrepen in de tekst (toevoegingen, schrappingen), en latere redactie-ingrepen (schrappingen, toevoegingen, taalkundige notities) door de lezer werden overgenomen en expliciet gemarkeerd.

Voor een aantal tekstfenomenen werden naast de oorspronkelijke vorm ook editeursingrepen opgenomen in de transcriptie: oplossingen voor niet-gangbare afkortingen en correcties voor manifeste fouten. Daarnaast bevat de transcriptie editeursingrepen ter verbetering van de leesbaarheid (toevoegingen, reconstructies) of ter motivering van transcriptie-beslissingen (aanduiding van onzekere lezingen, weglating van onleesbare tekst). Alle editeursingrepen worden expliciet gemarkeerd.

Colofon

Titel	[28/06/1874 t.p.q. - 02/07/1874 t.a.q.], Kortrijk, [Guido Gezelle] aan [Adolf Juliaan Duclos]
Editeur	Koen Calis; Universiteit Antwerpen
Wetenschappelijke leiding	Els Depuydt

Partners	Openbare Bibliotheek Brugge (Guido Gezellearchief); Centrum voor Teksteditie en Bronnenstudie (Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal en Letteren); Instituut voor de Studie van de Letterkunde in de Lage Landen (ISLN) (Piet Couttenier, Universiteit Antwerpen); Guido Gezellegenootschap
Uitgever	Guido Gezellearchief, KANTL/CTB
Plaats van uitgave	Brugge, Gent
Publicatiedatum	2025
Beschikbaarheid	Teksten en afbeeldingen beschikbaar onder een Creative Commons Naamsvermelding - Niet Commercieel licentie.
Disclaimer	De editie van de Guido Gezellecorrespondentie is het resultaat van een samenwerkingsproject met vrijwilligers. De databank is in opbouw, aanvullingen en opmerkingen kunnen gemeld worden aan els.depuydt@brugge.be .
Citeren	Een brief kan worden geciteerd als: [Naam van editeur(s)], [brieffschrijver aan briefontvanger, plaats, datum]. In: GezelleBrOn, Wetenschappelijke editie van de correspondentie van Guido Gezelle. [publicatiedatum] Available from World Wide Web: [link]
